

УДК 338.45:69
JEL Classification: L74

DOI: 10.37332/2309-1533.2024.4.12

Лопатка С.С.,
канд. техн. наук, доцент, доцент кафедри
економіки підприємств та інформаційних технологій,
ЗВО «Львівський університет бізнесу та права»

СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Lopatka S.S.,
cand.sc.(tech.), assoc. prof., associate professor at the department
of enterprise economics and information technologies,
IHE "Lviv University of Business and Law"

ESSENTIAL CHARACTERISTICS OF THE COMPETITIVENESS OF CONSTRUCTION ENTERPRISES

Постановка проблеми. Конкурентоспроможність підприємств базових секторів економіки є однією із ключових передумов забезпечення сталого економічного розвитку країни, збереження стратегічних галузей, які посилюють економічну безпеку та сприяють підвищенню якості життя населення. Теоретичні засади конкурентоспроможності охоплюють економічні, соціальні, організаційні, технологічні й управлінські аспекти, що визначають здатність підприємств до ефективного функціонування в умовах ринкової економіки та адаптації до змін зовнішнього середовища.

Наукове обґрунтування конкурентоспроможності підприємств базових секторів економіки, зокрема будівництва, виокремлює у пріоритетності інноваційні підходи щодо управління, інтеграції сучасних технологій, оптимізації використання ресурсів та адаптації до мінливого зовнішнього середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням конкурентоспроможності будівельних підприємств займалися українські науковці, серед яких Л. Гудима (зосередилася на інноваційних засадах забезпечення конкурентоспроможності будівельних підприємств) [1; 2]; В. Лич, А. Куценко (досліджували можливості посилення конкурентних позицій підприємств будівельного сектору) [3]; Т. Лівовшко (займається проблемами управління конкурентоспроможності підприємств будівництва) [4]; Т. Окландер, П. Саламаха (запропонували методи визначення конкурентоспроможності підприємств будівництва) [5]; І. Федорович, І. Метешоп (розробляли критерії оцінки рівня конкурентоспроможності будівельних компаній) [6] та інші. Попри значні напрацювання науковців, не дослідженими залишаються ще низка аспектів, притаманних особливостям функціонування підприємств будівельного сектора, що визначає актуальність даного дослідження.

Постановка завдання. Мета статті – дослідити сутнісні характеристики конкурентоспроможності будівельних підприємств за ключовими аспектами їх функціонування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Базові засади конкурентоспроможності підприємств будівельного сектора передбачають наявність комплексних блоків конкурентних переваг, які вважаємо за доцільне дослідити за наступними характеристиками:

Ефективність управління

Зважаючи на специфіку функціонування підприємств будівельного сектора, управління потребує особливого підходу, який враховує високий рівень залежності від зовнішнього середовища, складність організації робіт, значні фінансові витрати та тривалий цикл реалізації проєктів. Ефективне управління ресурсами, зокрема фінансовими, матеріальними та людськими, є базовою складовою конкурентоспроможності будівельного підприємства. Доведено, що планування ресурсів з урахуванням ризиків, вартості та строків дозволяє мінімізувати витрати, підвищуючи прибутковість. Управління ресурсами включає координацію між підрозділами підприємства та чітке планування на усіх етапах проєкту, що дозволяє мінімізувати простой та затримки [7].

Розвиток підприємства тісно пов'язаний з її репутацією та здатністю забезпечувати високу якість виконаних робіт. Високий рівень управління якістю та безпекою мінімізує ризики вчасного невиконання проєкту та сприяє зниженню витрат. Застосування та ретельне виконання вимог міжнародних стандартів (ISO 9001 для систем управління якістю та ISO 45001 для управління охороною праці) підтверджує надійність підприємства та підвищує його ринкову привабливість.

В умовах постійно мінливого ринкового середовища, особливо в сучасних кризових умовах, гнучкість є конкурентною перевагою будівельного підприємства. Гнучке управління дозволяє швидко

адаптуватися до змін ринку, регуляторних вимог та запитів клієнтів, що позитивно позначається на його конкурентоспроможності. Результати досліджень підтверджують, що підприємства, які мають гнучкі структури управління та здатні швидко приймати стратегічні рішення, з більшою ймовірністю зберігають конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі [4].

Ефективне управління фінансами дозволяє підприємству оптимізувати свої витрати, контролювати потоки коштів та забезпечувати рентабельність проєктів. Підприємства, які впроваджують ефективні моделі фінансового аналізу та прогнозування, краще підготовлені до економічних викликів і знижують ризики неплатоспроможності. Фінансова стійкість і наявність стабільного грошового потоку підвищують довіру інвесторів та партнерів, що, своєю чергою, зміцнює конкурентну позицію підприємства.

Людські ресурси є ключовим фактором успіху будь-якого будівельного підприємства. Розробка мотиваційних схем дозволяє утримувати кваліфікованих фахівців, що, своєю чергою, знижує плинність кадрів і витрати на їх заміну. Управління персоналом, яке спрямоване на розвиток компетенцій та підвищення задоволеності працівників, створює конкурентну перевагу за рахунок зростання лояльності та продуктивності персоналу [3].

Застосування сучасних аналітичних інструментів дозволяє будівельним підприємствам приймати обґрунтовані управлінські рішення. Прогнозування тенденцій ринку, попиту на будівельні послуги та змін у ціновій політиці дозволяє підприємству швидше реагувати на зміни, адаптувати стратегії та знижувати ризики. Такий підхід сприяє стабільності та підвищенню рівня конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Інноваційний потенціал

Важливим елементом базису успішного функціонування будівельного підприємства є його інноваційний потенціал, що дозволяє підвищити ефективність роботи, знизити витрати, адаптуватися до швидких змін на ринку та задовольняти вимоги клієнтів до якості та швидкості виконання проєктів.

Інноваційність у методах управління та технологіях будівництва є важливою складовою посилення конкурентних позицій. Впровадження сучасних технологій, що включають новітні розробки у будівельні процеси, обладнання, цифрові технології та матеріали (BIM-технології, дрони для моніторингу будівельних об'єктів, автоматизовані системи управління, а також екологічно чисті та енергоефективні матеріали) формує конкурентні переваги за рахунок підвищення продуктивності праці, скорочення витрат і термінів реалізації проєктів. Успішні будівельні підприємства інтегрують ці технології для покращення управлінських процесів, що призводить до суттєвого підвищення ефективності та якості [8].

Інноваційний потенціал також залежить від здатності підприємства до організаційних інновацій та новаторського підходу до управління. Включення гнучких управлінських підходів («Agile» та «lean»-методи) дозволяє швидше адаптуватися до змін ринку, оптимізувати витрати та поліпшити якість продуктів і послуг. Застосування інноваційного менеджменту допомагає формувати культуру підприємства, що підтримує нові ідеї та розвиток, а також стимулює працівників до пошуку кращих рішень. Така культура сприяє покращенню внутрішніх процесів, знижує залежність від традиційних підходів і надає підприємству додаткові конкурентні переваги [9].

Відомо, що людський капітал та знання є ключовими ресурсами для розвитку інноваційного потенціалу. Висококваліфіковані працівники, які мають доступ до відповідної інформації і технологій, стають важливим джерелом інновацій. Управління знаннями як процес створення, накопичення та розподілу знань всередині підприємства, дозволяє покращити якість рішень та оперативність виконання завдань. При цьому формування вискоелективних систем управління знаннями, які можуть включати внутрішні бази даних, навчальні програми та платформи для обміну знаннями, є важливим елементом інноваційного розвитку будівельних підприємств. Інвестування у розвиток людського капіталу також сприяє залученню і утриманню кращих фахівців, що допомагає підприємству конкурувати за якість та інноваційність на ринку [1; 2].

Доступ до фінансування та готовність інвестувати в новітні технології, наукові дослідження та розвиток відіграють важливу роль на шляху до інноваційних зрушень підприємства. Відтак, будівельні підприємства, які вкладають достатньо коштів у дослідження та розробки, здатні випередити конкурентів, швидше освоюючи нові методи роботи та адаптуючись до ринкових змін. Інвестиції у співпрацю з науково-дослідними установами також є важливим елементом розвитку інноваційного потенціалу. Спільні проєкти дозволяють підприємствам отримувати доступ до останніх наукових розробок, результатів досліджень, що сприяє формуванню конкурентних переваг. Державні програми підтримки інновацій, субсидії та гранти на розробку нових технологій створюють додаткові можливості інноваційного розвитку підприємства [10].

Сучасні тенденції вимагають від будівельних підприємств врахування у своїх проєктах принципів стійкості та екологічності. Використання енергоефективних технологій, вторинних матеріалів та зниження викидів є не лише вимогою регуляторів, але й важливим фактором конкурентоспроможності. Інновації, що стосуються стійкого розвитку, надають підприємству

можливість залучати замовників, які цінують екологічність, а також забезпечують доступ до нових ринків, де має місце високий попит на екологічно відповідальні проекти.

Інноваційний потенціал будівельного підприємства сьогодні важко уявити без цифрових технологій, використання яких дозволяє підприємству краще розуміти потреби ринку, прогнозувати тенденції, оцінювати ефективність процесів та підвищувати точність планування. За допомогою технологій аналізу даних підприємства отримують можливості швидко і точно розробляти нові стратегії, покращувати управління та знижувати ризики.

Фінансова стійкість

Фінансова стійкість будівельного підприємства є однією з ключових компонент його конкурентоспроможності, оскільки дозволяє йому підтримувати стабільність, розвиватися та інвестувати в інновації, зменшувати ризики і витримувати зовнішні економічні шоки, зберігаючи при цьому конкурентні позиції. Це здатність підприємства ефективно використовувати та розподіляти фінансові ресурси, зберігаючи при цьому стійкий фінансовий стан і можливість виконувати свої фінансові зобов'язання в коротко- та довгостроковій перспективі. Фінансово стійке підприємство має стабільне співвідношення власного та залученого капіталу, здатність генерувати достатні грошові потоки та зберігати рентабельність навіть у несприятливих ринкових умовах.

Важливою є роль оптимальної фінансової структури, що забезпечує баланс між власним і позиковим капіталом, оскільки будівельні підприємства із високою часткою власного капіталу мають більше можливостей, незалежності від зовнішніх кредиторів та інвесторів, що сприяє їхній стійкості. Водночас надмірне залучення позикових коштів може збільшити ризик неплатоспроможності та фінансових труднощів у разі кризових ситуацій. Ефективне управління фінансовою структурою дозволяє будівельним підприємствам отримувати доступ до кредитів на вигідних умовах і вчасно розраховуватися з постачальниками та партнерами. Такий підхід підвищує рівень довіри до підприємства та робить його надійним партнером [6].

Важливими індикаторами фінансової стійкості є платоспроможність та ліквідність, що свідчать про здатність підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання. Дослідження фінансових показників будівельних підприємств демонструють, що висока ліквідність забезпечує можливість оперативного реагування на зміни у ринковому середовищі, дозволяє підприємству уникати падіння, зберігаючи надійну репутацію. Надмірна ліквідність може свідчити про неефективне використання коштів, однак оптимальний її рівень є необхідним для підтримки фінансової гнучкості. Це забезпечує підприємству можливість здійснювати нові інвестиції, впроваджувати інновації, що сприяє посиленню конкурентних позицій на ринку.

Будівництво є одним із найбільш ризикованих секторів економіки, оскільки залежить від багатьох факторів: вартості матеріалів, коливань на ринку нерухомості, вимог клієнтів, сезонних чинників та ін. Науково обґрунтовані методи управління фінансовими ризиками включають диверсифікацію проєктів, створення резервів, страхування та використання фінансових інструментів хеджування. Ефективне управління фінансовими ризиками дозволяє підприємству зменшувати втрати під час економічних криз, швидко адаптуватися до змін і зберігати конкурентні позиції навіть у складних умовах. Впровадження системи оцінювання ризиків і контролю фінансових показників також підвищує рівень обґрунтованості управлінських рішень [5].

Стабільне, економічно обґрунтоване та прогнозоване фінансування забезпечує будівельному підприємству фінансову стійкість, дозволяючи інвестувати в розвиток, закупівлю матеріалів та обладнання, залучення кваліфікованого персоналу, збереження запасів ліквідності та покриття поточних витрат. Підприємства з високою рентабельністю мають більше можливостей для інвестицій в інновації, підвищення якості послуг, що сприяє зміцненню їх позицій на ринку.

Вагомим чинником у процесі посилення фінансової стійкості є інвестиції, що дозволяють розширювати виробничі можливості, модернізувати обладнання, впроваджувати новітні технології та підвищувати якість послуг. Будівельні підприємства, які регулярно інвестують у власний розвиток, стають більш стійкими та знижують залежність від зовнішніх джерел фінансування. При цьому важливим є проведення стратегічного планування інвестицій, що дозволяє визначити напрямки розвитку та оптимізувати розподіл ресурсів для досягнення довгострокових цілей.

Застосування економіко-математичних моделей, методів прогнозування грошових потоків та управління бюджетами дозволяє підприємству ефективно планувати фінансові ресурси та розробляти стратегії розвитку з урахуванням можливих ризиків. Аналітичні інструменти надають можливість краще контролювати витрати, оптимізувати управління запасами та забезпечувати фінансову прозорість. Це підвищує рівень довіри з боку інвесторів та партнерів і зміцнює конкурентні позиції підприємства [5].

Людські ресурси та організаційна культура

Людські ресурси та організаційна культура є фундаментальними компонентами конкурентоспроможності будівельного підприємства. Ефективне управління кадрами, розвиток навичок працівників та формування здорового корпоративного середовища значно підвищують продуктивність, якість послуг і адаптивність на ринку. Управління людськими ресурсами (HR) в будівельному підприємстві – сукупністю працівників, їхніми навичками, знаннями, досвідом і

мотивацією до роботи – є важливим стратегічним процесом, оскільки кваліфікований персонал значною мірою впливає на ефективність та якість будівельних робіт. Відомо, що інвестиції у розвиток кадрів, їх професійне навчання та системи мотивації забезпечують підвищення продуктивності та якості виконання робіт, знижуючи при цьому витрати підприємства [11].

Основні напрями управління людськими ресурсами, що підвищують конкурентоспроможність будівельного підприємства, на нашу думку, передбачають:

- формування цільового підходу до підбору кваліфікованих фахівців, що дозволяє формувати професійну команду для ефективної роботи в умовах реалізації складних будівельних проектів;
- організацію регулярних тренінгів та навчальних програм для оновлення знань працівників та освоєння нових технологій та інструментів;
- впровадження ефективних систем винагороди, що включають грошові премії, бонуси та кар'єрне зростання, сприяють підвищенню мотивації та утриманню цінних працівників у підприємства;
- застосування методів оцінювання ефективності для виявлення сильних і слабких сторін співробітників, забезпечуючи персоналізований підхід до їхнього розвитку.

Важливу роль у створенні сприятливого клімату для працівників, розвитку лояльності та формування єдиної місії підприємства відіграє організаційна культура – система цінностей, норм, поглядів та принципів, що регулює поведінку працівників і формує внутрішнє середовище підприємства. Будівельні підприємства з чіткою організаційною культурою, заснованою на підтримці інноваційності, співпраці та високих стандартів, мають міцніші конкурентні позиції завдяки залученню і утриманню кваліфікованих кадрів. При цьому основними елементами організаційної культури у будівельному підприємстві вважаємо:

- визначення та дотримання високих етичних стандартів, що підвищують довіру з боку клієнтів і партнерів, сприяючи розвитку стабільних ділових відносин;
- підтримку інноваційного мислення та креативності працівників, що сприяє ефективності та адаптивності підприємства до швидких змін на ринку;
- відкрите та ефективне спілкування всередині підприємства для швидкого обміну інформацією, оперативного вирішення проблем і запобігання конфліктам;
- сприяння роботі у команді, підтримка співробітників і створення атмосфери довіри для позитивного впливу на продуктивність та мотивацію працівників.

Система мотивації безпосередньо пов'язана з конкурентоспроможністю, оскільки високий рівень задоволеності роботою підвищує продуктивність і зменшує тливість кадрів. Науково обґрунтовані методи мотивації працівників у будівельному секторі включають як матеріальні (заробітна плата, бонуси, надбавки та компенсаційні пакети), так і нематеріальні (визнання досягнень, надання можливостей для професійного зростання, участь у прийнятті рішень, що підвищує рівень залученості працівників і формує лояльність до підприємства) фактори. Важливим є забезпечення справедливого та прозорого розподілу винагород, що стимулює співробітників до якісної роботи.

Розвиток професійних навичок є важливою умовою для досягнення високого рівня конкурентоспроможності. Постійне вдосконалення працівників забезпечує не лише підвищення їхньої кваліфікації, але й підтримку мотивації та інноваційності. У будівельному секторі, де часто застосовуються новітні технології та матеріали, навчання персоналу стає невід'ємною потребою на шляху до підвищення конкурентоспроможності. Будівельні підприємства, що інвестують у професійне навчання, оперативніше реагують на нові вимоги клієнтів та інноваційні тенденції, пропонуючи на ринку сучасні рішення та знижуючи ризики невідповідності стандартам.

Вагомими складовими успішної організаційної культури є задоволеність роботою та позитивний «робочий клімат», що ґрунтується на довірі та підтримці, сприяє зниженню рівня стресу серед працівників, підвищенню їхньої мотивації та готовності відповідально працювати. Задоволеність роботою сприяє зниженню плинності кадрів, а це, своєю чергою, позитивно впливає на стабільність команди та якість виконання робіт.

Дедалі важливішу роль у формуванні позитивної репутації будівельних підприємств відіграє корпоративна соціальна відповідальність. Вона охоплює заходи, що стосуються екологічної відповідальності, дотримання трудових стандартів, участі в соціальних ініціативах, безпеки праці та добробуту працівників. Підприємства, які дотримуються принципів корпоративної соціальної відповідальності, є більш привабливими для працівників, що посилює їх лояльність та знижує плинність кадрів.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, ефективність управління будівельним підприємством є багатофакторним процесом, що охоплює раціональне планування ресурсів, впровадження інновацій, забезпечення високої якості робіт, фінансове управління, гнучкість, інвестиції в персонал та використання аналітичних інструментів. Інноваційний потенціал будівельного підприємства є сукупністю його ресурсів, організаційних підходів, елементом інвестиційної політики та технологічних можливостей, які сприяють швидкому та ефективному впровадженню інноваційних рішень. Орієнтація на інноваційний розвиток є стратегічним завданням, що забезпечує довгострокову стійкість та прибутковість будівельного підприємства. Підтримка фінансової стійкості через

оптимізацію фінансової структури, ефективне управління грошовими потоками, рентабельність та застосування аналітичних інструментів сприяє адаптації до зовнішніх умов та зміцнює позиції підприємства на ринку. Будівельне підприємство з чітко сформованою організаційною культурою та стратегічним підходом до управління людськими ресурсами отримує стабільні конкурентні переваги, забезпечуючи успіх у довгостроковій перспективі.

Література

1. Гудима Л. О. BIM-технології в будівництві: сучасні виклики для України. *Бізнес Інформ*. 2024. № 2. С. 97-104.
2. Гудима Л. О. Аналіз факторів конкурентоспроможності підприємств будівельної галузі. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. № 4. С. 92-97.
3. Лич В., Куценко А. Сутнісна характеристика конкурентоспроможності будівельного підприємства. *Просторовий розвиток*. 2022. № 2. С. 144-159.
4. Лівовшко Т. Сучасні підходи до управління конкурентоспроможністю будівельного підприємства за ESG-критеріями. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2023. Том 314. № 1. С. 61-66.
5. Окландер Т., Саламаха П. Методи визначення конкурентоспроможності будівельних підприємств. *Економічний простір*. 2024. № 195. С. 42-46.
6. Федорович І., Метешоп І. Оцінка рівня конкурентоспроможності будівельних компаній за критеріями. *Review of transport economics and management*. 2023. № 7(23). С. 168-176.
7. Шелегеда Б., Кравцов А. Економічні особливості управління проектуванням житлової забудови міст. URL: https://eprints.kname.edu.ua/8193/1/44-49%D0%A8%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B3%D0%B5%D0%B4%D0%B0_%D0%91%D0%93.pdf (дата звернення: 20.11.2024).
8. Мудра М. С. Оновлення операційно-виробничої системи та організаційної структури як базис інноваційного розвитку будівельного підприємства. *Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин* : зб. наук. праць. КНУБА, 2023. Вип. 51. Ч. 1. С. 162-171.
9. Казмірчук С. Інноваційна культура: роль і місце в інноваційному розвитку підприємства. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2010. Випуск 1(3). С. 66-70.
10. Соколова Н. М., Штулер Ю. Ю. Інноваційні технології в діяльності будівельних підприємств та підвищення ефективності їх впровадження в умовах конкуренції та динамічних змін. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. № 10. Том 2(268/2). С. 65-71.
11. Крамар О. М. Особливості впливу забезпечення персоналу на результати функціонування будівельних підприємств. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2019. Вип. 23. С. 42-47.

References

1. Hudyma, L.O. (2024), "BIM technologies in construction: modern challenges for Ukraine", *Biznes Inform*, no. 2, pp. 97-104.
2. Hudyma, L.O. (2024), "Analysis of competitiveness factors of construction industry enterprises", *Ekonomika. Finansy. Pravo*, no. 4, pp. 92-97.
3. Lych, V. and Kutsenko, A. (2022), "Essential characteristic of the competitiveness of a construction enterprise", *Prostorovyi rozvytok*, no. 2, pp. 144-159.
4. Livoshko, T. (2023), "Modern approaches to managing the competitiveness of a construction company according to ESG criteria", *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, Volume 314, no. 1, pp. 61-66.
5. Oklander, T. and Salamakha, P. (2024), "Methods for determining the competitiveness of construction enterprises", *Ekonomichnyi prostir*, no. 195, pp. 42-46.
6. Fedorovich, I. and Metoshop, I. (2023), "Assessment of the level of competitiveness of construction companies according to criteria", *Review of transport economics and management*, no. 7(23), pp. 168-176.
7. Sheleheda, B. and Kravtsov, A. "Economic features of urban residential development design management", available at: https://eprints.kname.edu.ua/8193/1/44-49%D0%A8%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B3%D0%B5%D0%B4%D0%B0_%D0%91%D0%93.pdf (access date November 20, 2024).
8. Mudra, M.S. (2023), "Updating the operational and production system and organizational structure as a basis for innovative development of a construction enterprise", *Shliakhy pidvyshchennia efektyvnosti budivnytstva v umovakh formuvannia rynkovykh vidnosyn* : zb. nauk. prats, KNUBA, Kyiv, Ukraine, Iss. 51, Part 1, pp. 162-171.
9. Kazmirchuk, S. (2010), "Innovative culture: role and place in the innovative development of an enterprise", *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava*, Issue 1(3), pp. 66-70.
10. Sokolova, N.M. and Shtuler, Yu.Yu. (2023), "Innovative technologies in the activities of construction companies and increasing the efficiency of their implementation in conditions of competition and dynamic changes", *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 10, Volume 2(268/2), pp. 65-71.

11. Kramar, O.M. (2019), "Peculiarities of the impact of personnel provision on the results of the functioning of construction enterprises", *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava. Seriiia ekonomichna. Seriiia yurydychna*, Iss. 23, pp. 42-47.

Лопатка С.С.

СУТІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Мета. Дослідження сутнісних характеристик конкурентоспроможності будівельних підприємств за ключовими аспектами їх функціонування.

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети використано такі методи дослідження: аналізу, монографічний, індукції – для розгляду сутнісних характеристик конкурентоспроможності будівельних підприємств за ключовими аспектами їх функціонування та визначення стратегічних напрямів формування конкурентних переваг.

Результати дослідження. Досліджено сутнісні характеристики конкурентоспроможності підприємств будівельного сектора, узагальнено при цьому існуючі підходи в науковій літературі щодо її формування. Виокремлено ключові напрями формування конкурентоспроможності, зокрема посилення ефективності управління (матеріальними, фінансовими, людськими ресурсами), інноваційного потенціалу (матеріально-технічної бази, кадрового, організаційного, фінансового, інформаційного, науково-дослідного та культурного потенціалу), фінансової стійкості (ефективного використання та розподілу фінансових ресурсів, збереження стійкого фінансового стану і можливості виконання фінансових зобов'язань у коротко- та довгостроковій перспективі), людських ресурсів та організаційної культури (управління людськими ресурсами, мотивації, розвитку навичок працівників та формування здорового корпоративного середовища), що є важливими стратегічними процесами для підприємств.

Наукова новизна результатів дослідження. Дістало подальшого розвитку дослідження сутнісних характеристик конкурентоспроможності будівельних підприємств, а також підходи щодо управління людськими ресурсами будівельних підприємств у контексті посилення їх конкурентних позицій.

Практична значущість результатів дослідження. Результати проведеного дослідження можуть стати підґрунтям подальших наукових розвідок стосовно підвищення конкурентоспроможності підприємств будівельного сектора та розробки методики її оцінювання.

Ключові слова: будівельні підприємства, будівництво, підприємства будівельного сектора, конкурентоспроможність, інноваційний потенціал.

Lopatka S.S.

ESSENTIAL CHARACTERISTICS OF THE COMPETITIVENESS OF CONSTRUCTION ENTERPRISES

Purpose. The aim of the article is to examine the essential characteristics of the competitiveness of construction enterprises across key aspects of their operations.

Methodology of research. The following research methods were employed to achieve the stated goal: analysis, monographic method, and induction, to explore the essential characteristics of the competitiveness of construction enterprises across key aspects of their operations and identify strategic directions for building competitive advantages.

Findings. The essential characteristics of the competitiveness of construction sector enterprises were studied, summarizing existing approaches in the scientific literature to its formation. Key directions for building competitiveness were identified, including enhancing management efficiency (of material, financial, and human resources), innovation potential (material and technical base, human, organizational, financial, informational, research, and cultural potential), financial stability (effective use and allocation of financial resources, maintaining a stable financial condition, and ensuring the ability to meet financial obligations in the short and long term), human resources, and organizational culture (human resource management, motivation, skill development of employees, and fostering a healthy corporate environment). These are identified as critical strategic processes for enterprises.

Originality. The study further developed the investigation of the essential characteristics of the competitiveness of construction enterprises, as well as approaches to managing human resources in construction enterprises to strengthen their competitive positions.

Practical value. The research results can serve as a basis for further scientific studies on enhancing the competitiveness of construction sector enterprises and developing a methodology for its assessment.

Key words: construction enterprises, construction, construction sector enterprises, competitiveness, innovative potential.